Sobre la construcció dels Països Catalans a l'Estat Espanyol

Nel·la Saborit

Amb tot l'enrenou del 9-N molts dels meu companys m'han fet la pregunta: **"i els Països Catalans, què? Els valencians no vos sentiu abandonats?".** Com si els valencians fórem un gos i no ciutadans i ciutadanes. Si voleu una aproximació a la resposta, passeu, passeu…

Els Països Catalans, primera època

L'any 1962 **Joan Fuster** –valencià de Sueca– publicava 'Qüestió de Noms', **llibre on es proposava el terme "Països Catalans" com a nom per referir-se al conjunt dels territoris que comparteixen una cultura, una història, unes tradicions i una llengua pròpia**. La proposta fou clarament acceptada pel món cultural català del moment i per una bona part de l'oposició a la dictadura. Amb aquest context arribem a "La Transició". Als Països Catalans comença amb la Coordinadora Socialista dels Països Catalans, on trobem al PSC, el PSPV i al PSM com a convidat. Un bon començament i un mal final: el concepte Països Catalans cau en la marginalitat amb els pactes PSC-PSPV 2, ara ja PSOE, amb la UCD a Madrid, i de les forces comunistes amb un gran pacte d'Estat, la constitució espanyola de 1978.

Al País Valencià es dóna fi a la transició amb la **Batalla de València, on qui perden són uns: els pancatalanistes,** malnom dels qui mantenim la idea d'una construcció dels Països Catalans. Qui guanya és Madrid.

A partir d'aquest punt de la història els territoris que conformen la idea de Països Catalans construiran part de la identitat pròpia amb un altre element en joc: el grau de catalanitat.

El declivi: el règim constitucional de 1978

No descobrirem ara Catarroja. **És una realitat que actualment no existeix un independentisme rellevant a nivell de Països Catalans**. Amb esta afirmació no es vol menysprear –seria tirar pedres contra la meua teulada– a totes aquelles persones que dia a dia lluiten per la construcció nacional dels Països Catalans.

Al País Valencià, a mesura que el model autonòmic, avança via fets consumats, i a falta d'un centredreta nacional, l'esquerra nacional pro PPCC es veu arraconada. Podem trobar-los a la "progressia" de l'alta cultura, que es deslliga de la majoria d'expressions populars valencianes i només mira cap a Barcelona –d'on li plouen diners, però per caritat, no per reconeixement–. Altres ens vam trobar a determinats sectors de l'esquerra assembleària, sobretot a partir dels anys noranta. I a altres àmbits més sectorials com és la defensa de la llengua, a l'ensenyament o promoció de la cultura popular. Aquest darrer resulta molt important pel que fa a la definició de les identitats col·lectives però amb poca capacitat d'impulsar moviments polítics.

A les Illes Balears i Pitiüses el declivi és molt menys palpable. La manca de procés contrari a la catalanitat de les Illes, una burgesia poc cohesionada i amb dependències fora del propi territori fa que **la seua catalanitat, sobretot a Mallorca, s'haja vist com una cosa més natural i molt menys conflictiva.** Cal remarcar que cada illa té la seua identitat que també es conforma amb l'element de la catalanitat com a eix del qual fugir o integrar.

A Catalunya, el concepte era fins fa poc un terme més normalitzat, però basat en la caritat cristiana. **El procés, però, ha portat a l'oblit en termes pràctics del projecte Països Catalans.** Hui només la CUP ho defensa de forma retòrica, ERC amb eufemismes i altres (Ara, Vilaweb, TV3, Òmnium Cultural…) ho tenen més com a pur referent simbòlic.

Aquesta nova situació a Catalunya no és una derivada negativa. El projecte d'independència català facilita l'emancipació del germà gran de la resta de territoris. **Aquest trencament obliga a la resta de moviment polítics a posicionar-se vers el dret a decidir dels catalans i, per tant, vers el propi.** I la falta de referent posiciona el referent propi com a principal objectiu polític, i deixant de banda el problemes que li són aliens, i teixint xarxa amb els problemes comuns. Aquesta darrera acció l'hem vist en les lluites per l'educació i la defensa de la llengua, les lluites antifracking i fins i tot el corredor mediterrani.

La crisi de sistema: l'oportunitat

Al País Valencià el sotrac produït per la crisi econòmica i de model productiu fa trontollar tot el sistema de poder valencià. **El clientelisme sense diners no funciona, i el miratge del "model d'èxit" productiu valencià es fagocita a ell mateix**.

A nivell polític l'esfondrament del règim que ja no dóna de menjar facilita un creixement de noves formes de fer política. Tenim un PSPV incapaç de generar un projecte amb il·lusió i l'emergència de Compromís –i ara de Podemos– fan albirar noves realitats. Els futurs pactes de govern a Les Corts obren oportunitats per forçar les contradiccions des d'una esquerra nacional més enllà del pur independentisme.

A Madrid ens repudien, a Barcelona els fem molta pena. I davant d'aquesta conjuntura als valencians i valencianes no ens queda altra que creure en nosaltres. Crear els nostres models propis, fer-nos forts i ressorgir de les cendres amb noves eines creades per nosaltres mateixos. El fer-ho tu

mateix suposa poder decidir com fer-ho.

Estem a una cruïlla, però tenim una oportunitat. Un cop superat el blaverisme, qui governe a les Illes o al País Valencià i en funció de com avance el procés haurà d'afrontar necessàriament fronts institucionals conjunts: infraestructures, recursos de l'Estat… **El nous fronts d'esquerres, coalicions àmplies, com Guanyem, i la seua confluència amb el nacionalisme d'esquerres i l'esquerra independentista porten a la creació de noves xarxes**. Xarxes que possibiliten, més enllà de les sectorials, els projectes comuns. Estaríem davant d'un nou començament de la construcció des de la base d'uns Països Catalans on tots els seus subjectes siguen conscients i responsables de sí mateixos.

Nel·la Saborit és enginyera d'obres públiques, valenciana – de Borriana – i participa a la Comissió Nacional de Territori de la CUP.